

STANOWISKO nr 29
KONWENTU MARSZAŁKÓW WOJEWÓDZTW RP
z dnia 22.06.2016r.

w sprawie norm jakości dla paliw stałych oraz kotłów małej mocy (do 1 MW)

Stan powietrza w Polsce jest alarmujący! Nie ma w Unii Europejskiej drugiego kraju o tak zanieczyszczonym powietrzu. Z najnowszego raportu Światowej Organizacji Zdrowia „Ambient Air Pollution Database 2016” wynika, że 33 z 50 najbardziej zanieczyszczonych miast Unii Europejskiej leży w naszym kraju, natomiast zgodnie z raportem Światowej Organizacji Zdrowia z 2015 r. „Economic cost of the health impact of air pollution in Europe” w 2010 roku zanieczyszczenia powietrza w Polsce przyczyniły się do śmierci 48 544 Polaków, co z kolei wygenerowało koszty w wysokości 101 826 mln dolarów. Jak wskazują dane Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami oraz dane Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska główną przyczyną zanieczyszczenia powietrza jest tzw. niska emisja, czyli emisja zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza kominami o wysokości poniżej 40 m, a także emisja liniowa. Za niską emisję odpowiedzialne są przede wszystkim lokalne kotłownie oraz paleniska domowe, w których stosuje się nieefektywne techniki spalania niskiej jakości paliw stałych, a także stosowanie do opalania ciężkiego oleju opałowego.

W Polsce brakuje uregulowań prawnych w odniesieniu do wymagań emisyjnych z instalacji spalania paliw stałych o mocy poniżej 1 MW, w odróżnieniu od większości krajów Unii Europejskiej posiadających uregulowania określające dopuszczalne graniczne wartości emisji cząstek stałych pyłu zawieszonego (TSP – pyłu całkowitego oraz jego subfrakcji: PM10 i PM2,5), gazowych zanieczyszczeń organicznych (OGC), których głównym przedstawicielem jest benzo(a)piren (WWA), tlenku węgla, a także tlenków azotu, z instalacji spalania o mocy poniżej 1 MW. Nie wprowadzono ich także w trakcie nowelizacji krajowych uregulowań prawnych dla instalacji spalania paliw - *rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 listopada 2014 r. w sprawie standardów emisyjnych dla niektórych rodzajów instalacji, źródeł spalania paliw oraz urządzeń spalania lub współspalania odpadów (Dz.U. z 2014 r. poz. 1546)*.

W latach 80-tych wprowadzono normę PN-82/G-97001, w której określono przeznaczenie sortymentów węglowych w zależności od uziarnienia oraz normę PN-82/G-97003 – Węgiel do celów energetycznych. Według tych standardów w indywidualnych paleniskach z rusztem stałym w gospodarce komunalnej mogły być używane jedynie sortymenty grube – kostka (200-60 mm) i orzech (80-25 mm). Natomiast dla energetyki zawodowej i przemysłowej przeznaczone były sortymenty średnie (groszek, 30-8 mm), drobne i miały. Muł (uziarnienie <1mm) stanowił produkt uboczny kierowany do przygotowywania mieszanek energetycznych. Wprowadzanie węzłów płukania w zakładach wydobywczych spowodowało wzrost ilości mułów, które coraz częściej trafiają na detaliczny

rynek paliw węglowych. W przypadku energetyki zawodowej spalanie mułów nie przynosi szkody środowisku ze względu na zaawansowane techniki odsiarczania i odpylania, inaczej jest w sytuacji, gdy spalanie ich odbywa się w domowych kotłach, co bezpośrednio wpływa na pogorszenie jakości powietrza. Przyczynia się do tego także wprowadzona od 1 stycznia 2003 roku dobrowolność stosowania w/w norm, w tym PN-82/G-97003 – Węgiel do celów energetycznych, określających przeznaczenie paliw węglowych.

W 2012 roku zgodnie z informacją otrzymaną z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach do indywidualnych gospodarstw domowych oraz małych firm i warsztatów trafiło 788 308 ton mułów węglowych, będących niskojakościowym surowcem energetycznym (niska wartość energetyczna, wysoka zawartość popiołu)! Wykorzystanie tego paliwa w instalacjach małej mocy o tradycyjnej organizacji procesu spalania spowodowało drastyczny wzrost emisji zanieczyszczeń, zwłaszcza pyłu całkowitego, benzo(a)piranu i pozostałych WWA, lotnych związków organicznych, sadzy, tlenku węgla, dioksyn i metali ciężkich. Spalanie mułów węglowych w źródłach małej mocy stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia ludzi i środowiska.

Wykorzystanie mułów w indywidualnych gospodarstwach domowych powoduje wzrost krajowej emisji zanieczyszczeń o około 8%¹.

Ustawa z 10 października 2014 o zmianie ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz. U. 2014, poz. 1395) wprowadza zapis o konieczności spełniania przez paliwa stałe wprowadzane do obrotu określonych wymogów jakościowych ze względu na ochronę środowiska, wpływ na zdrowie ludzi oraz interesy konsumentów.

Proponowane wymagania jakościowe dla paliw węglowych obecnych na rynku nie gwarantują braku dostępu do paliw węglowych o niewystarczających parametrach dla sektora komunalno-bytowego, zwłaszcza dla nowoczesnych kotłów. Instalacje spalania paliw stałych nie spełnią standardów emisji Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 299/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią oraz normy PN-EN 303-5:2012 (klasa 5) porządkującej klasy kotłów, jeżeli będą one zasilane paliwem o nieodpowiednich właściwościach lub nie zostaną zastosowane wtórne metody odpylania. Obok wymagań jakościowych niezwykle ważne jest wprowadzenie do polskiego porządku prawnego norm emisyjnych dla instalacji spalania paliw stałych o mocy do 1 MW. W prawie europejskim wymagania dotyczące instalacji pozaprzemysłowych tj. instalacji spalania małej mocy do 1 MW określa rozporządzenie Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe (Dz. U. UE L. 193, 76 z 21.07.2015 r.), a także rozporządzenie

¹K. Kubica, „Konieczne wycofać. Spalanie mułów węglowych w źródłach małej mocy poważnym zagrożeniem dla zdrowia ludzi i środowiska”, Instytut Techniki Ciepłej Politechniki Śląskiej [w:] Ekologia, Pismo branży ochrony środowiska, nr 1/65/2013, Polska Izba Ekologii

Komisji (UE) 2015/1189 z dnia 28 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe (Dz. U. UE L. 193, 76 z 21.07.2015 r.), których zapisy weszły w życie 10 sierpnia 2015 roku i są bezpośrednio stosowane w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Wynikające z nich wymogi dla ekoprojektu będą obowiązywać od dnia 1 stycznia 2022 r. w przypadku rozporządzenia 2015/1185 oraz od dnia 1 stycznia 2020 r. w przypadku rozporządzenia 2015/1189. Istotnym jest fakt, że w myśl art. 7 rozporządzenia 2015/1189, w terminie do 1 stycznia 2022 r. Komisja Europejska dokona przeglądu wspomnianego rozporządzenia m.in. pod kątem włączenia w zakres tej regulacji także kotłów na paliwo stałe o mocy cieplnej z zakresu 0,5-1,0 MW. W świetle potrzeby szybkiego podjęcia działań w zakresie eliminacji eksploatacji niskosprawnych kotłów grzewczych i ogrzewaczy pomieszczeń, zasadnym jest wprowadzenie wymogów obu rozporządzeń w terminach wcześniejszych niż wynika to z przedmiotowych rozporządzeń.

Narzędziem walki z niską emisją dla samorządów stała się ustawa z dnia 10 września 2015 roku o zmianie ustawy Prawo ochrony środowiska, która daje sejmikom województw możliwość wprowadzenia w drodze uchwały ograniczeń lub zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Mimo to, ze względu na brak krajowych uregulowań prawnych dotyczących standardów emisyjnych dla instalacji poniżej 1 MW oraz brak standardów jakości paliw stałych tzw. „uchwały antysmogowe” będą niewystarczające, głównie ze względu na brak narzędzi i mechanizmów kontrolnych. Brak krajowych uregulowań prawnych w zakresie stosowania instalacji spalania paliw stałych o mocy poniżej 1MW, jako źródła ciepła użytkowego w sektorze komunalno-bytowym niesie za sobą zagrożenie dla efektywnego ekonomicznie, środowiskowo, społecznie i bezpiecznego energetycznie zastosowania artykułu 96 ustawy Prawa Ochrony Środowiska przez jednostki samorządu terytorialnego dla poprawy jakości powietrza i ochrony zdrowia ludzi.

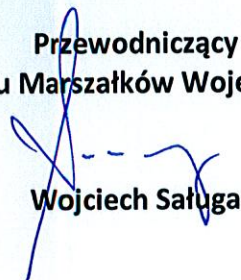
Przy podejmowaniu tzw. uchwały antysmogowej organy samorządu z pewnością uwzględnią wymagania wynikające z rozporządzeń Komisji Unii Europejskiej nr 2015/1185 i 2015/1189 w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń oraz kotłów na paliwo stałe. Uchwały te wprowadzą ograniczenia lub zakazy w stosowaniu przez sektor komunalno-bytowy najniższej jakości paliw stałych. Wszystkie te ograniczenia lub zakazy oparte na unijnym prawodawstwie nie wyeliminują jednak najniższej jakości paliw stałych ze składów węglowych. Lokalne uregulowania nie będą skuteczne, ponieważ urzędy gmin nie posiadają kompetencji do kontrolowania, czy ograniczania sprzedaży mułów węglowych w obrocie handlowym.

Problematykę regulacji norm jakościowych paliw oraz norm emisyjnych dla kotłów małej mocy do 1 MW podejmuje również Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do 2030) ogłoszony przez Ministra Środowiska 9 września 2015 roku. Program wskazuje wcześniejsze wprowadzenie do prawa krajowego wymogów rozporządzeń

2015/1185 i 2015/1189, a także określenia w drodze rozporządzenia wymagań jakościowych dla paliw stałych. Również Najwyższa Izba Kontroli w raporcie pn.: „Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniami” z 2014 roku wskazuje na brak regulacji w zakresie ustanowienia standardów emisyjnych dla nowych źródeł spalania małej mocy w gospodarstwach domowych oraz minimalnych wymagań jakościowych dla paliw stałych, co wpływa na zmniejszenie skuteczności działań naprawczych podejmowanych w ramach regionalnych programów ochrony powietrza, a tym samym prowadzi do niewywiązania się przez Polskę ze zobowiązań nałożonych dyrektywą Clean Air For Europe (CAFE).

Z wielu względów, głównie społecznych, technicznych i ekonomicznych nie jest możliwa całkowita eliminacja spalania węgla. W związku z powyższym postuluje się wdrożenie do polskiego porządku prawnego standaryzacji jakości paliw węglowych kierowanych do sektora bytowo-komunalnego z jednoczesnym całkowitym wycofaniem mułów węglowych z rynku paliw dla tego sektora, a także jak najszybsze wdrożenie zapisów rozporządzeń Komisji Unii Europejskiej w sprawie wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów i miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe.

**Przewodniczący
Konwentu Marszałków Województw RP**

Wojciech Saługa